

Pienet tarhalaiset

FENNE, 4 KK, ON JO KONKARI. SOPHIE, 2 KK, ALOITTAÄ PÄIVÄKODISSA KUUKAUDEN PÄÄSTÄ. HOLLANNISSA ÄIDIT PALAAVAT TÖIHIN VAUVAN OLLESSA KOLMIKUINEN.

KAISA VIITANEN KUVAT KATJA TÄHJÄ

Fennellä, 4 kk, on monta hoitajaa viikon aikana - oma äiti, päiväkodin hoitajat sekä mummo.

P

rintteri suoltaa paperia, kahvinkeitin hurisee. Hollantilaisessa kirjanpitotoimistossa on tyyppillinen torstai. Tiiminvetäjä **Nicolette Boer**, 30, valmistautuu alaisensa kehityskeskusteluun ja lähettää vielä asiakkailleen pari sähköpostiviestiä.

Mistään ei voisi päätellä, että tämä rivakasti työskentelevä nainen on pienen vauvan äiti. Synnytyksestä on vasta neljä kuukautta.

Työpäivän aikana Nicolette ei ehdi ajatella eikä ikävöidä tyttärtään **Fenneä**. Vasta viiden jälkeen Nicolette katsahtaa kelloonsa, nappaa olkalaukkunsa ja painelee autolleen. Hän toivoo, ettei Hilversumista Almereen johtavalla moottoritieellä ole ruuhkaa. Silloin hän ehtii päiväkotiin ennen kuutta.

– Yleensä minä olen viimeinen lapsen harkija, Nicolette sanoo kaasuttaessaan liikenteeseen.

Nicolette Boer ei ole pääjohtaja, jonka työpaikka ei selviäisi ilman häntä. Hän ei ole laittanut vauvaansa tarhaan siksi, että havittelisi ylennystä tai bonuksia. Eikä Nicolette omista firmasta siivuakaan. Hän on ihan tavallinen tiiminvetäjä. Muutenkin häntä voi pitää mitä tyyppisimpänä hollantilaisittinä.

Alankomaissa äitiysvapaa on neljän kuukauden mittainen. Naiset jäävät töistä kotiin neljästä kuuteen viikkoa ennen synnytystä ja palaavat töihin, kun vauva täyttää kolme kuukautta. Nicoletten mielestä siinä ei ole mitään ihmeellistä.

– Minä olin jo aivan valmis palaamaan töihin. En oikein viihtynyt istumassa kotona. Kaipasin työpaikan sosiaalisia suhteita. Suoraan sanottuna kaipasin omaa elämääni.

Ensin asema, sitten lapsi

Jätetään Nicolette hetkeksi matelemaan iltapäiväruuhkaan ja tutustutaan hänen taustaansa. Nicolette syntyi vuonna 1981. Kuten siihen aikaan Hollannissa oli tapana, hänen äitinsä **Heleen** irtisanoutui toimistosihteerin työstään ja jäi kotiäidiksi. Hollanti oli vielä 1980-luvulla kotirouvayhteiskunta.

Lukion jälkeen Nicolette opiskeli taloustieteitä. Hän oli 22-vuotias tavatessaan tulevan avomiehensä, 11 vuotta vanhemman rakennustyömiehen **Ronin**. Pari muutti yhteen. Ron asensi kattoja ja ilmanvaihtojärjestelmiä. Nicoletten työpaikka tilitoimisto hoippui lakautusuhan partaalla, mutta kunnianhimoisen nainen halusi näyttää esimiehelleen kykynsä huhkimalla jopa 60 työtuntia viikossa. Kotonakin Nicolette istui yleensä läppäri sylissään.

Kun Ron alkoi ehdotella perheen perustamista, Nicolette vastusti. Hän sanoi haluavansa vielä nähdä maailmaa. Ja ainakin kerran

vuodessa pari matkusti jonnekin kauas, Tiibetiin, Peruun tai Boliviaan.

Painavin syy lapsenteon lykkäämiselle oli silti ura. Nicolette halusi varmistaa asemansa työpaikalla ennen äitiyslomalle jäämistä. Sillä vaikka Hollanti on sitten 1980-luvun mullistunut ja nykyään useimmat äidit käyvät töissä, Nicolette tiesi, ettei hänestä synnytyksen jälkeen olisi kamppailemaan miesten ja lapsettomien naisten kanssa pomon paikasta ja paremmasta palkasta.

”Suoraan sanottuna kaipasin omaa elämääni.”

Lopulta aherrus kannatti ja Nicoletten toive toteutui: hänestä tuli kirjanpitäjien tiiminvetäjä sopivasti ennen raskaaksi tuloa.

Vauvat ja kolmevuotiaat samassa

Nicolette kurvaa kotikaupunkiinsa Almereen aikataulussa. He muuttivat Almereen alun perin Ronin työpaikan takia, mutta myös siksi, että seudulla on paljon uusia ja edullisia asuntoja. Paikasta tuli nopeasti lapsiperheiden suosikki.

Mutta kuten kaikkialla Hollannissa, päivähoitopaikoista on huutava pula. Toisin kuin Suomessa, hollantilaislapsilla ei ole subjektiivista päivähoito-oikeutta, eikä kunnallisia

päiväkoteja ole lainkaan. Jos alueen yksityisissä päiväkodeissa ei ole tilaa, vanhempien on joko etsittävä välitystoimistosta perhepäivähoitaja, palkattava oma hoitaja tai au pair – tai jätävä itse hoitamaan lasta kotiin.

Silti ani harva äiti enää valitsee kokopäiväistä kotiäitiyttä. Vain seitsemän prosenttia ensimmäisen lapsen synnyttäneistä naisista lopettaa työnteon.

– Olin kolmannella kuulla raskaana, kun aloin jonottaa päivähoitopaikkaa. Meillä kävi tuuri, saimme hoitopaikan kahdeksi päiväksi viikossa juuri kun Fennen tarhaikä läheni, Nicolette kertoo ja avaa päiväkodin oven.

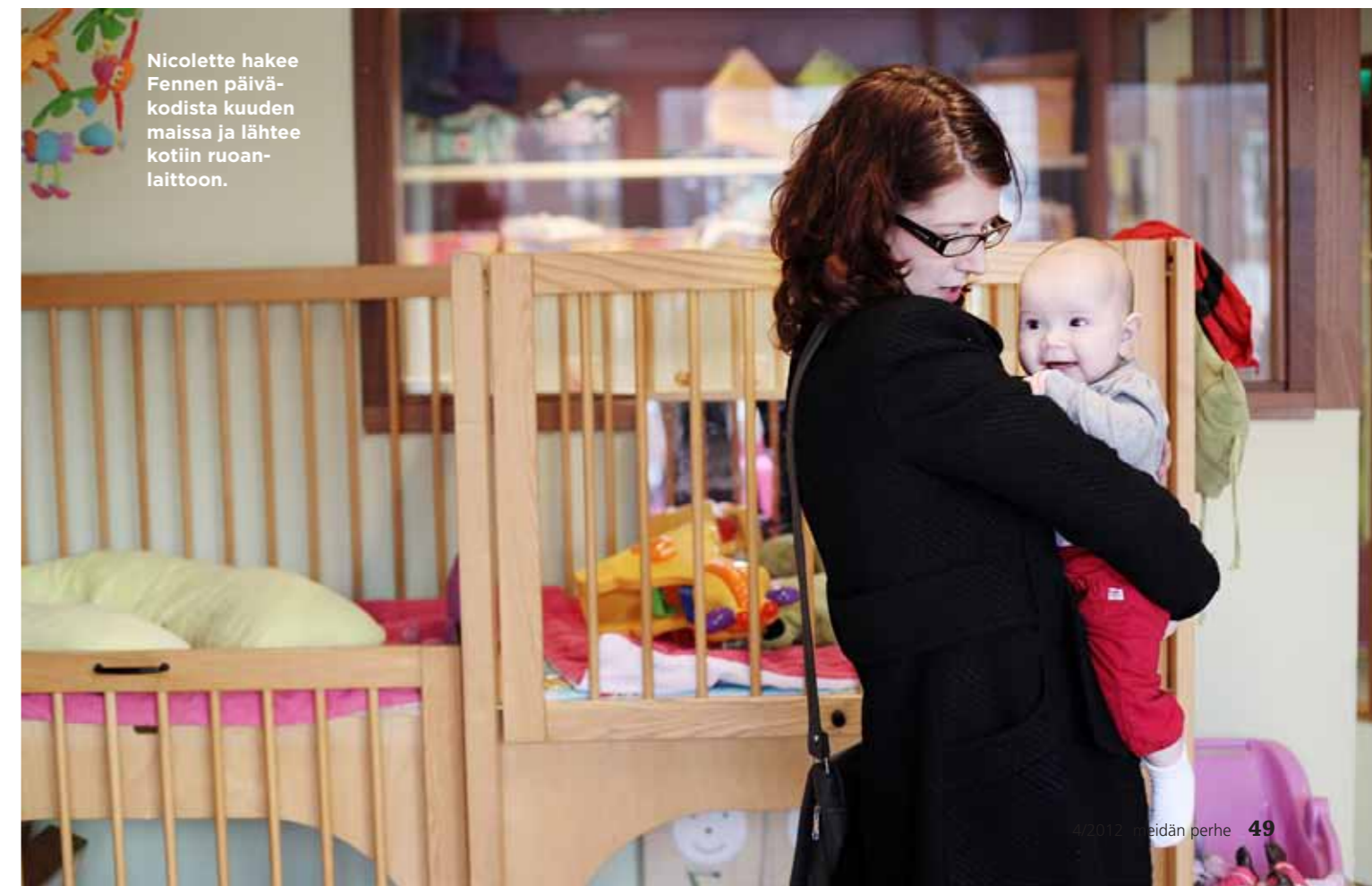
Hentohiuksinen, pyöreäkasvoinen tyttövauva loikoilee pinnasängyssä tuijottaen pehmoeläinmobilea. Nicolette työntää kätensä pinnojen välistä ja silittää tyttärensä Fennen jalkaa.

– Hoi lieverd, hei kulta, äiti tervehtii. Tytön naama leviää heti hymyyn.

Tältä vauvojen päiväkodissa siis näyttää. Lattialla on vilttejä ja tyynyjä, ikkunan vieressä on heijattava pehmokehto. Laatikossa on puisia junaradan paloja ja isoja legoja. Syötötuolissa istuu tummaihoisen vauvanukke.

MITÄ MAKSAA?

Fennen kaksi hoitopäivää viikossa maksaa 671 euroa kuukaudessa. Verovähennyksen jälkeen Nicolette ja Ron maksavat 301 euroa.

Nicolette hakee Fennen päiväkodista kuuden maissa ja lähtee kotiin ruoanlaittoon.

Monessa päiväkodissa alle vuoden ikäiset vauvat ovat yhdessä. Tämä Fennen ryhmä edustaa Hollannissa yleistyvää suuntausta, vertikaalista päiväkotiryhmää, jossa on lapsia kolmekuisesta kolmivuotiaisiin.

Hollantilaislapset kasvavat ulos päiväkodista täyttäessään neljä vuotta, jolloin heillä alkaa koulu.

Vertikaalisen ryhmän etu samanikäisten ryhmään on se, ettei lapsen tarvitse vaihtaa ryhmästä toiseen. Lapset tottuvat eri-ikäisiin ja oppivat toisiltaan. Lisäksi sekaikäisten ryhmät ovat halvempia, kun hoitajia ei tarvita yhtä paljon.

Fennen hoitajat ovat uudistuksesta mielisään.

– Nyt meillä on enemmän aikaa huolehtia vauvoista, kun heitä on vähemmän. Isot leikkivät jo keskenään, sanoo **Henneke Eijer-Kanbier**.

Hollannissa vauvojen päivähoito on niin tavallista, ettei sitä ihmetellä. Mutta toisaalta lapset eivät vietä tarhassa koko viikkoa. Suurin osa hollantilaisäideistä tekee osa-aikatöitä.

Sen takia tämänkin tarharyhmän lapset käyvät päiväkodissaan vain kahtena, kolme-

”Olin kolmannella kuulla raskaana, kun aloin jonottaa päivähoitopaikkaa.”

na tai korkeintaan neljänä päivänä. Viidentenä päivänä tarhaan ei ole asiaa, sen kieltää kansallinen määräys.

Nyt vauvoja isommilla lapsilla on välipalan aika. He mutustavat puolikaaren muotoisessa pöydässä vaahterasiirapilla maustettua pannukakkua. Hoitaja on istahtanut pyöriällä varustetulle toimistotuolille, jolla hän rullaa riipeästi tenavan jos toisenkin avuksi.

Ryhmän kolme yksivuotiaista istuvat kärsivällisesti paikoillaan kuin pienet patsaat. Kolmevuotiaat auttavat pienempiään ennen kuin juoksevat leikkeihinsä.

Pienessä keittiössä hoitaja sekoittaa äidinmaidonkorvikējauhetta tuttipulloon. Päivä-

Fennen hoitaja sanoo, että kolmikuiset sopeutuvat päiväkotiin paremmin kuin yksivuotiaat.

kodin jääkaapeissa on toisinaan myös äitien tuomaa rintamaitoa, mutta on melko tavallista, että äidit lopettavat imetyksen töihin palatessaan.

Hollannin laki velvoittaa työnantajat järjestämään äideille lukittavan pumppaamishuoneen ja jääkaapin maidolle, jotta maidontuotanto säilyy. Silti monen mielestä työpäivän keskeyttäminen pumppauksen ajaksi on liian hankalaa. Myös Fenne juo äidinmaidonkorviketta.

Nicolette on alkanut pukea tyttärtään, ja Henneke-hoitaja kertoo hänelle päivän tapahtumat.

– Yritin syöttää Fennelle hedelmäsosetta, mutta tyttö piti huulet topakasti yhdessä.

Mutta siitä Nicolette ilahtuu, että tyttö on nukkunut jo kahdet päiväunet.

Ensimmäiset viikot päiväkodissa olivat Fennelle vaikeita. Kuten päiväkotitoimittaja kertoo, aluksi Nicolette ja Ron toivat Fennen pa-

rina päivänä kahdeksi tunniksi. Kun Nicolette haki tyttöä, tämä itki koko ajan. Äiti arvelee, että tarhan äänet ja näkymät olivat tytölle liikaa: hän kiihtyi niistä eikä saanut nukkuttua enää kotonakaan.

– Säälin Fenneä, mutta samalla ajattelin, että hänen on totuttava tähän.

Hoitajatkin vakuuttelivat, että kolmikuinen sopeutuu päiväkotiin helpommin kuin isompi.

9–12 kk:n iässä lapsi ymmärtää olevansa äidistä erillinen, ja ikäviö äitiä erityisen paljon.

– Näemme täällä jatkuvasti, että vajaan vuoden iässä tuleville lapsille sopeutuminen on vaikeampaa. Mutta jos lapsi aloittaa päivähoiton selvästi yli vuoden ikäisenä, tilanne on jo helpompi. Silloin lapsi ymmärtää, kun sanon, että äiti tulee ihan pian takaisin, Henneke kertoo.

Tähän hollantilainen päiväkotiajattelu ja naisten työssäkäynti perustuu. Kenenkään mielestä lapsen ei tarvitse osata kävellä tai puhua ennen tarhaan tuloa. Tärkeintä on tulla nuorena, jotta sopeutuu ja oppii tavoille.

– Minusta päiväkotitoimittaja opettaa lapset yhteisöllisiksi ja jakamaan, Nicolette sanoo autossa ajaessaan kotiin.

Arjen alkuun äitiyshoitajan kanssa

Nicolette, Fenne ja Ron asuvat tyypillisessä, hollantilaisen keskiluokan suosimassa rivitalossa. Kerroksia on kolme, neliötä 180 ja takapihalla japanilaishenkinen kivipuutarha karpilammikoineen. Ron tömistelee yläkerrasta ja kertoo työpäivän sujuneen mukavasti. Ron on nyt yrittäjä. Monen vuoden haaveilun jäl-

keen hän perusti oman rakennusalan firman ja pitää toimistoaan yläkerrassa.

Tarjousten kirjoittaminen ja asiakaspalvelit lohkaisevat tuoreen isän ajasta suurimman osan. Nykyään Ron on se, jolla on tietokone auki iltaisin ja viikonloppuisin.

Ajoitus esikoisen syntymän suhteen ei ollut Ronin kannalta ihan otollisin. Hollantilaisilla on oikeus kahden päivän isyyslomaan. Paitsi yrittäjillä.

– Onneksi Fenne syntyi perjantaina, että Ron pystyi olemaan edes viikonlopun kanssamme, Nicolette sanoo ja kaataa itselleen kupin teetä.

Nicoletten synnytys oli vaikea. Hollantilaiseen tapaan lääkäri lähetti äidin ja tyttären kotiin silti jo samana päivänä. Lapsi itki, eikä Nicolette saanut nukkuttua 72 tuntiin.

– Toisena yönä sain paniikkikohtauksen. Fenne vain itki, mutta en pystynyt liikuttamaan sormeanikaan hänen suuntaansa. Olin varma, että hän putoaisi.

Nicolette soitti keskellä yötä äitiyshoitajalleen, joka tulikin saman tien apuun.

Hollannissa äitiys alkaa aina tukihenkilön avustuksella. Sairausvakuutuksen maksamat äitiyshoitajat ovat sairaanhoitajan koulutuksen saaneita, äidin ja vastasyntyneen hoitamiseen erikoistuneita asiantuntijoita, jotka käyvät ensimmäisellä viikolla päivittäin perheen luona opastamassa lapsen käsittelyssä ja imettämässä.

Hoitaja suositteli panikoivaa Nicolettea siirtymään pulloruokintaan. Siitä lähtien Fenne on kasvanut äidinmaidonkorvikkeella.

– Ronia Fennen itku ärsytti aluksi kama-lasti. Jotkut miehet nyt ovat sellaisia, Nicolette hymähtää.

Viisipäiväinen työviikko? Ei kiitos

Perjantaina Nicoletten työpöytä kirjanpito-toimistossa on tyhjä eikä Fenneä näy päiväkodissa. Äiti ja tytär viettävät vapaapäivää ja ovat ajaneet autolla kyläilemään Nicoletten ystävän **Mandy**n luokse. Mandy on äitiyslomalla ja hänen kahdeksanviikkoinen **Sophie**-tyttärensä nukkuu.

Perjantain päivätrefeistä on tullut naisille tapa. Yleensä Mandy kyselee kokoneemalta ystävältään neuvoja vauvan nukkuttamiseen.

Molemmat naiset lukevat vauva-aiheisia nettisivuja ja lehtiä, mutta eivät ole koskaan huomanneet, että kukaan kyseenalaistaisi kolmikuukautisena hoitoon viemisen. Kriittikkiä on lähinnä hoitopaikkajonoista ja päivähoiton hinnasta.

– Viime syksynä julkisuudessa oli keskustelua äitiysloman pidentämisestä, mutta aie hautautui päättäjien pöydille. Se olisi tullut liian kalliiksi, Nicolette sanoo.

Nicolette ja Mandy kertovat, että hollantilaisnaisia huolestuttavat ihan toisenlaiset asiat. Kuten kotiäitiys ja liiallinen työssäkäynti.

MITÄ SUOMI VOISI OPPIA?

Nicolette Boerin pikkuserkku, hollantilainen perhetutkija ja tohtori **Hilde Wierda-Boer** tuntee Suomen. Hän on asunut kaksi kertaa Jyväskylässä ja vertailut, miten vanhemmat eri maissa onnistuvat yhdistämään perheen ja työn. Ero Hollannin ja Suomen välillä on tutkijan mielestä suuri.

– Suomalainen yhteiskunta on rakentunut naisten kokopäiväiselle ansiotyölle. Hollannissa naiset ovat tulleet työelämään osa-aikatyön kautta.

Suomalaisnaiset ovat lapsen kanssa kotona pidempään kuin Hollannissa, mutta he palaavat viisipäiväiseen työviikkoon. Suomalaisnainen joko on tai ei ole töissä. Hollannissa palataan töihin melkein heti, mutta työ vähenee selvästi.

Tutkija löytää suomalaismallista paljon kehuttavaa.

– Suomessa jokaiselle lapselle löytyy hoitopaikka, päiväkotien henkilökunnalla on korkeampi koulutus ja päivähoito on perheille halvempaa kuin Hollannissa.

Mutta toisaalta Wierda-Boer huomasi tutkimuksessaan, että suomalaisvanhemmat kokevat työn ja perheen yhdistämi-

sen paljon stressaavammaksi kuin hollantilaiset.

– Hollannissa osa-aikatyö tarjoaa mahdollisuuden järjestää perhetilanne joustavammin. Suurin osa hollantilaisnaisista on työn ja kodin tasapainoon tyytyväinen ja tekee töitä juuri sen verran kuin haluaa.

Olisiko meillä siis jotain opittavaa hollantilaisilta?

Kaksivuotiaan tytön äiti hymyilee ja vastaa tarinalla. Vuodenvaihteessa Wierda-Boerille tarjottiin tutkijan paikkaa Jyväskylän yliopistosta. Perhe oli jo muuttamassa, muttei saanutkaan asuntoaan myydyksi ja joutui kieltäytymään.

– Vaikka olin innolla tulossa Suomeen, huomasi itseni siinä mielessä hollantilaiseksi, että tyttären joutuminen viisipäiväiseen päivähoitoon tuntui hurjalta.

Tutkija uskoo, että jos suomalaiset työnantajat suostuisivat alaistensa osa-aikatyöhön, naiset saattaisivat palata työelämään aikaisemmin.

– Silloin naisten koulutusta ja osaamista ei menisi hukkaan.

Hollannissa kenenkään mielestä lapsen ei tarvitse osata kävellä tai puhua ennen tarhaan tuloa.

Nicolette kyläilee usein ystävänsä Mandyn luona. Molemmat naiset ovat tyytyväisiä 3-päiväiseen työviikkoon.

– Vaikka me molemmat olemme kotiäitien kasvattamia, nykyään kokonaan kotiäidiksi heittäytyvä nainen kerää ympäristöltään ihmettelyä, Mandy sanoo.

Kumpikaan heistä ei olisi valmis luopumaan työstään ja sen tuomista aikuiskontakteista ja ammattitaidosta.

– Minusta tuntuu, että kaikki päivät kotona elävät naiset eivät enää keksi puhumista muusta kuin lastensa asioista. Minä en olisi valmis siihen, Nicolette sanoo.

Sitä paitsi, jos Hollannissa haluaa jäädä vaikka vuodeksi kotiin lapsensa kanssa, on irtisanouduttava. Työnantajan ei tarvitse ottaa työntekijää takaisin niin pitkän tauon jälkeen.

– Minua pelottaisi, etten enää pääsisi työelämään takaisin. Johan siinä ajassa ammatitaitokin unohtuu, Nicolette sanoo.

Jos Hollannissa haluaa jäädä vaikka vuodeksi kotiin lapsensa kanssa, olisi irtisanouduttava.

Mutta vähintään yhtä kummallisena Nicolette ja Mandy pitävät sellaisia naisia, jotka haluavat tehdä töitä viitenä päivänä viikossa.

– Miksi ylipäätään tehdä lapsia, jos pitää heidät viitenä päivänä hoidossa, Mandy puuskahtaa.

Nicolette nyökkää. Hän kertoo lähtevänsä työaamuina kotoa jo seitsemältä. Ron vie tytön tarhaan, josta Nicolette noutaa hänet kuudelta.

– Ehdimme olla Fennen kanssa kotona tunnin verran ennen kuin Fenne jo menee nukkumaan. Jos olisin töissä viitenä päivänä viikossa, näkisin lastani arkisin vain viiden tunnin ajan. Viikonlopulle kasautuisi kamalat paineet olla yhdessä, kun pitäisi myös siivota ja sukuloida.

Siksi Nicolette tekee kolmepäiväistä viikkoa. Samat suunnitelmat on silmälasikehysfirman markkinoinnissa työskentelevällä Mandyllä, kun Sofi kolmekuisena aloittaa päiväkodissa.

Maanantait Fenne on mummolassa.

– Isäni ehdotti, että vien tytön heille jo sunnuntai-iltana. Se on osoittautunut autuaalliseksi ratkaisuksi. Kerrankin saan nukahtaa ajoissa ilman yöruokintaa!

Hollantilainen äitiysvapaan lisäksi sekä äidit että isät voivat ottaa yhteensä 26 viikkoa vanhempainvapaata. Sitä ei ole tarkoitus pitää putkeen vaan irtopäivinä.

Viime aikoina osa isistä on alkanut tehdä nelipäiväistä viikkoa, mutta suurin osa koti-
töistä ja lastenhoidosta on edelleen naisten

vastuulla. Nicoletten mies Ron ei pidä vanhempainpäiviä firmansa kiireiden takia, mutta Mandyn mies aikoo hoitaa Sophieta yhden päivän viikossa.

Fenne-tyttö katselee sohvalla puolet pienempää kaveriaan, joka nukkuu hänen vatsaansa vasten. Äidit jo suunnittelevat tytöille yhteisiä harrastuksia, ainakin squashia ja ratsastusta. Heillä tulee olemaan aikaa kuskata tyttöjä treeneihin, sillä kumpikin aikoo pitää kiinni 3-päiväisestä työviikosta. Siihen ei pomoilta ole sanomista, sillä lakiin on kirjoitettu oikeus vanhempainlomaan siihen asti kunnes lapsi täyttää kahdeksan. Ani harva nainen haluaa senkään jälkeen palata viisipäiväiseksi.

Hollantilaisnaiset tekevät koko Euroopassa eniten osa-aikatyötä. Eikä kyse ole ainoastaan matalapalkkaisista ammateista. Olipa kyseessä opettaja tai hammaslääkäri, useimmat naiset ovat töissä enintään neljänä päivänä viikossa. Keskimäärin hollantilaisnainen tekee viikossa 26 tuntia töitä eli reilut kolme päivää.

– Ehkä sitten, kun Fenne ja Sophie ovat työelämässä, miehet hoitavat lapsia ja äidit ovat toimistossa, Mandy naurahtaa.

Suomalainen kymmenen kuukauden äitiysvapaa tuntuu hollantilaisnaisista hienolta saavutukselta, mutta he eivät silti vaihtaisi järjestelmänsä.

– En haluaisi olla kokonaan kotona, enkä kokopäiväisesti töissä. Nyt kun Fenne on vauva, elämä on vähän rankkaa, mutta ihan pian alkaa helpottaa, Nicolette sanoo. Mandy on samaa mieltä. ✕

Tutut ihmettelivät, mutta hyvin meni

Pia ja **Sami Kallinen** asuivat Amsterdamissa yhdeksän vuotta. Heidän lapsensa **Aino**, 9, ja **Otso**, 7, syntyivät Hollannissa.

Pia työskenteli esikoista odottaessaan osa-aikaisena postinjakajana, Sami teki samaan aikaan taidetta ja tienasi elantoa keikkailemalla kulttuurintuottajana ja siivoamalla Amsterdamin kulluisinta keikkasalia Paradisoa.

Kun Aino syntyi, Piasta ja Samista vauvan hoitoonvieminen kolmen kuukauden iässä tuntui liian aikaiselta.

– Vuorottelimme töissä siihen asti, kunnes Aino oli kymmenkuinen. Tosin emme olleet koskaan samaan aikaan kotona, mikä ei tehnyt kovin hyvää parisuhteelle, Sami sanoo.

Kun Otso syntyi kaksi vuotta myöhemmin, vanhemmat päättivät laittaa pojan päivähoitoon kolmekuisena, kuten Hollannissa on tapana.

– Suomalaiset kyllä päivittelivät ratkaisumme, Pia kertoo.

Mutta käytännössä Aino ja Otso olivat kotona ainakin puolet viikosta. Pia työskenteli silloin osa-aikaisena korkeakoulun kirjastossa. Sami oli jo perustanut oman tuotantoyhtiön ja veti projekteja kulttuurikeskuksessa, mutta hänkin ehti välillä viettää arkisin vapaahetkiä kotona. Päävastuu lapsista oli silti Pialla.

– Nautin valtavasti, kun sain viettää päivällä aikaa lasten kanssa puistoissa ja tavata omiakin ystäviä.

Kolme vuotta sitten Kalliset palasivat Suomeen. Nyt vanhemmat tekevät taas täyttä viisipäiväistä työviikkoa.

Suomalainen, melko dramaattinenkin keskustelu oikeasta hoitovienti-
iästä vähän huvittaa Ainoa ja Samia.

– Suomessa ja Hollannissa on aivan erilaiset kulttuurit. Suomessa on totuttu, että mitä pidempään lapsi on kotona, sen parempi. Se luo vanhemmille kovat paineet, Sami sanoo.

– Minusta jopa tuntuu, että kolmikuukautinen pötkylä sopeutuu päiväkotiiin paremmin kuin jo kävelevä lähes vuoden ikäinen, Aino lisää.

Otsoon varhainen hoitovienti ei näytä jättäneen traumoja. Päinvastoin, poika on välitön ja tulee toimeen kenen kanssa tahansa.

Yhtenä syynä siihen Pia pitää Hollannin rennompaa päivähoitoa, jossa säännöt eivät olleet yhtä tiukkoja kuin Suomessa. Myös omien tunteiden näyttämiseen kannustettiin enemmän.

Koko perheen perusvoidesarja

ESSEX

Aptekeista.

ESSEX- perusvoiteet

- * Koko perheelle
- * Eri ihotyypeille
- * Aptekeista

MSD, Keilaranta 3, 02150 Espoo
puh. (09) 804 650

www.essex.fi • www.apuallergiaan.info • www.msd.fi